

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

Cui rationi alia etiam probabilis adungi potest. Licet enim divina essentia sit obiectum improprietate, & excedens vires naturales intellectus creati, coninetur tamen intra obiectum eius adaequatum, & extensivum, ut antea declaravimus: unde licet in creatura intellectu alio non sit potentia naturalis ad Dei visionem, ei tamen inest potentia obedientialis, seu non repugnancia, ut ad illam elevetur.

Confirmatur: Quoties aliqua potentia potest imperfecto modo aliquod obiectum attingere, non repugnat eam elevari ad illud perfecte cognoscendum: ut constat in potentia visiva noctuae, quae, quia imperfecte tamen Solis videre potest, majoribus viribus confortata, Solem ipsum perfecte potest intueri. Ergo cum intellectus creatus ratione suae amplitudinis, & universalitatis respiciat ens ut sic, Deo & creaturis analogice commune, & naturaliter Deum, saltem imperfecte & abstractive, cognoscere possit: nulla est repugnancia, sed potius summa convenientia, quod ad claram & intuitivam Dei visionem elevetur; cum ad hoc praecipue conditus sit homo, ut Deum perfecte cognoscat, & diligat. Unde haec summa amplitudo, & capacitas naturae intellectualis, quae respicit ens ut sic, & bonum universale, est praecipua eius excellentia, radix suae felicitatis, ac veluti ansa, qua ad Deum apprehenditur, & ad claram eius visionem elevarur.

§. I.

Solvuntur objectiones.

Obiicies primo: Deus in Scriptura saepe dicitur invisibilis: ut 1. ad Timoth. 3, Regi saeculorum immortalis, & invisibilis. Et ibidem in cap. 6. Quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest. Joan. 1. Deum nemo vidit unquam: Ergo nullus intellectus creatus ad claram Dei visionem elevari potest. Probatur Consequentia. Quia Jerem. 32, Deus dicitur in comprehensibilis, inferunt Theologi, illum à nullo intellectu creato posse comprehendi: Ergo similiter ex eo, quod Scriptura dicat illum esse invisibilem, recte inferunt, ipsam à nulla creatura intellectuam posse videri. Unde 2. Petri 1, dicitur in quem desiderant Angeli prospicere: desiderium autem est de re nondum habita & possessa; in quo à fruitione, & delectatione distinguitur, quae circa eum praesens, & adeptum versantur.

Respondeo, quod quando in Scriptura Deus dicitur invisibilis, vel à nullo hominum posse videri, hoc debet intelligi vel de visione corporea, vel de intellectu per vires naturae habita, vel de comprehensiva, vel denique ad visionem, quae habeatur in hac vita mortali. Unde ad illud, quod additur, neganda est paritas: ratio autem disparitatis est, quia nullibi in Scriptura dicitur, quod Deus sit comprehensibilis à creatura; asseritur tamen varijs in locis, supra à nobis relatis, quod ab illa videri potest, & quod de facto videtur à Beatis in patria; sicque ut omnia cohaereant, cum dicitur invisibilis, hoc debet necessario exponi aliquo ex his quatuor modis iam relatis.

Ad illud verò, quod de Angelis 2. Petri dicitur, respondet D. Gregorius libro 18. moralium cap. 29. his verbis: Sed quia de Deo per primum Ecclesiae predicatorem dicitur: In quem desiderant Angeli

Tom. 1.

prospicere, sunt nonnulli, qui nequaquam Deum videre, vel Angelos suspiciantur; & tamen dictum per veritatis sententiam scimus: Angelos eorum in caelis semper vident faciem Patris mei, qui in caelis est. Nunquid ergo aliud veritas, aliud predicator insonat veritatis? Sed si sententia utraque confertur, quia sibi nequaquam discordet agnoscitur. Deum quippe Angeli & vident, & videre desiderant; & sicut intueri, & intuentur. Si enim sic videre desiderant, ut effectu desiderij sui minimè perficiantur, desiderium sine fructu anxietatem habet, & anxietas poenam. Beati verò Angeli ab omnipotente anxietatè longe sunt, quia nunquam simul poena, & beatitudo conveniunt. Rursum cum eos dicimus Dei visionem satari, quia & Psalmista ait: Satiabor dum manifestabitur gloria tua: Considerandum nobis est, quoniam satietatem solet fastidium subsequi. Ut ergo rectè sibi utraque conveniant, dicat veritas: Quia semper vident: dicat predicator egregius: Quia semper videre desiderant. Ne enim si in desiderio anxietas, desiderantes assantur: ne autem si in satietate fastidium, satietati desiderant. Et desiderant igitur sine labore, quia desiderium satietas comitatur, & satietas sine fastidio, quia ipsa satietas ex desiderio semper accenditur. Sic quoque & nos eriemus, quando ad ipsum fontem vite venerimus. Eris nobis delectabiliter impressa sicut sicut, atque satietas. Sed longe abest à ista sit necessitas, longe à satietate fastidium: quia & sicut satietas, & satietas sicut.

Obiicies secundo: D. Chryostomus homilia 4. in Joannem dicit: Ipsum, quod est Deus, non sicut Propheeta, sed nec Angeli viderunt, neque Archangeli: quod enim creabilis est natura, qualiter videre poterit quod increabile est? Idem repetit in pluribus homilijs contra Anomæos, ubi passim dicit, Deum non videri ab aliquo intellectu, etiam Angelico.

Respondet D. Thomas hic articulo 1. ad 1. ad D. Chryostomum loqui de visione comprehensionis, nam statim subdit: Visionem dicitur certissimam Patris considerationem, & comprehensionem tantam, quantam Pater habet de Filio. Sed hanc responsum rejicit Valquez hic disputatione 37. capite 2. & 3. quia (inquit) Anomæi, contra quos agit Chryostomus, non asserbant, Deum comprehensive cognosci in hac vita: neque enim existimandum est, ita amentem fuisse Eunomium, ut voluisset sibi attribueret infinitam scientiam, quam habet Deus, quantum ad modum cognoscendi, sed solum quantum ad rem cognitam: Ergo cum Chryostomus neget illam, quam asserbat Eunomius, non comprehensive negat, sed quidditativam. Addit Suarez libro secundo de attributis negativis capite septimo difficiliorem locum ex ipso Chryostomo in eadem homilia, in qua ait: Angelos vidisse quidem Deum in natura assumpta, nam antea non videbant: qui locus exponi non potest de visione comprehensive; nam Angeli post assumptam naturam, Deum non comprehenderunt. Denique Valquez, ubi supra multos alios Patres numerat cum Chryostomo: scilicet Hieronymum, Epiphanium, Theodoretum, Theophylactum, utrumque Cyrillum, Nyssenum, Eutymium, Primasium, & alios, qui loquuntur sicut Chryostomus, & concludit, quod si sincere loqui velimus, vix possumus sanctos illos Patres in bonum sensum interpretari.

Sed mirum est, quod ille author malit Eunomium, & alios haereticos ab infamia excusare, quam SS Patres ab errore abolvere: praesertim Chryostomum, totius Ecclesiae (ut loquitur Innocen-

Epist. 30. nocentius I. *patrem, & lamen, & propugnaculum.* A Porro ut manifestè constet, quantum ille in hoc excellit, & quam legitima, ac genuina sit D. Thomæ interpretatio, duobreviter hic demonstranda sunt. Primum est, Eunomium, & alios Anomæos, se verà incidisse in eam dementiam, ut cognitionem comprehensivam Dei sibi arrogaverint, & asseruerint, se ita perfectè cognoscere Deum, sicut Deus scriptum intelligit. Secundum est, Chrysostomum, in quem præcipuè invehitur Vasquez, pluribus in locis admittere claram Dei visionem in seipso, pro alia vita.

Primum horum constat ex Theodoro libro 4. Hæretic. fabul. tit. de Eunomio, ubi sic ait: B *Ausus est dicere Eunomius, se nihil de rebus divinis ignorare, sed ipsam Dei substantiam exactè scire, eandemque habere de Deo cognitionem, quam ipse Deus de seipso habet, &c.* Idem testatur Socrates libro 1. histor. cap. 7. ubi inducens Eunomium, & Anomæos loquentes, sic inquit: *Deus de sua ipsius essentia nihil plus intelligit, quam nos, neque ipsi est magis cognita, & perfectæ, quam nobis.* Item Hieronymus super caput II. Matthæi ad illa verba, *nemo novit Patrem nisi Pater: Erubescat* (inquit) *Eunomius, tantam sibi notitiam Patris & Filii, quam aliter inter se habent, jactans se habere.* Denique ipsemet Chrysostomus quinque homilij, quas scripsit adversus Anomæos, passim eos stolidos, & amentes appellat, Ex quibus constat, Vasquem, cum dixit, Eunomium non fuisse ita amentem, ut comprehensivam Dei notitiam sibi arrogare voluerit, omnino sine fundamento locutum, & contra riam insignes Patres, qui circa ipsa Eunomij tempora floruerunt, & multo melius, quam ille Author, eius hæresin cognoverunt.

32. Quod autem Chrysostomus pluribus in locis simpliciter admittat visionem Dei claram pro alia vita, constat ex homil. 3. in epist. ad Philip. & ex 69. ad populum, & ex epist. 5. ad Theodorum lapsum: ubi asserit, *Beatos Regem ipsum (scilicet Deum) contueri non per introitum, non per antrum, non per speculum, sed facie ad faciem, non per fidem, sed per speciem.* Idem etiam docet Basiliius in expositione psalmi 33, ubi dicit: *Nos, postquam filij resurrectionis erimus, tunc nosse Deum facie ad faciem dignabimur, sicut Angeli nunc vident ipsum.* Et certè, si in illis SS. Patribus non fuisset cognitio possibilitatis visionis beatificæ, non fuisset in illis virtus spei, spes enim veletur circa claram Dei visionem, tanquam circa objectum primum, ac proinde stare non potest, si illa credatur impossibilis.

33. Ad locum verò, quem Suarez refert ex Chrysostomo, facile responderet, sanctum illum Doctorem ibi manifestè loqui de visione Dei, non in propria natura, sed in natura assumpta, cuius Angeli non solum habentur visionem, sed etiam comprehensionem, non quidem ipsius Dei, sed ipsius naturæ assumptæ; si quidem humanitatem comprehendebant.

Hæc dicta sint in defensionem magni Chrysostomi, de quo sic loquitur Innocentius I. Epistola 30. quæ habetur tomo 1. Concil. *Affligor de eis, qui sapientissimâ, spiritali, & divinâ doctrinâ, & institutione eius orbat, fame verbi Dei conciantur. Non enim Ecclesia tantum Constantinopolitana, mellita illius lingua jacturam fecit, sed orbis sub sole totus, ad orbitatem redactus est, viro tam divino amisso.* Ecce huius viri doctrinam,

Vasquez noluit ab errore excusare, nec manifestam eius expositionem admittere.

Objicies tertio: Visio quidditativa Dei, non potest non esse infinita: Sed infinitam visionem nullis viribus potest intellectus noster elicere; Ergo nec Deum quidditative cognoscere. Major probatur: Cognitio crescit juxta incrementum perfectionis objecti: Ergo cognitio objecti infiniti necessitatè debet esse infinita.

Respondeo negando Majorem, ad cujus probationem distinguo Consequentiam: si talis cognitio infinita attingat, concedo: si modo inadæquato, & finito, nego. Et isto in cognitione Dei, quoad an est, quæ terminatur ad objectum infinitum, & tamen infinita non est, quia infinito modo circa illud non veletur.

Objicies quarto: Plus distat Deus ab intellectu creato, quam Angelus à vitu corporeo; Sed ob hanc distantiam oculus corporeus elevari non potest ad attingendum Angelum: Ergo à fortiori intellectus creatus elevari non poterit ad videndum Deum prout est in seipso.

Respondeo cum D. Thoma in 4. dist. 29. quæst. 2. art. 1. ad 7. plus quidem distare quoad entitatem, non autem quoad proportionem habitudinis potentie ad objectum: quia Deus continetur intra latitudinem objecti ad æquatum intellectus creati, Angelus vero nullo modo est intra objectum vitu corporei.

Objicies quinto: Intellectus creatus non potest elevari ad cognitionem omnium creaturarum possibilem; Ergo nec ad claram Dei visionem. Antecedens est D. Thomæ, & communiter à Theologis recipitur. Consequentia verò videtur manifesta: difficilius quippe est cognoscere ens simpliciter infinitum, quale est essentia divina, quam ens infinitum solum in aliqua ratione, scilicet in quantitate numerica, sicut sunt ad sum omnes creaturæ possibilem.

Respondent aliqui, ex nostris Thomistis, concessio antecedente, negando consequentiam, & paritatem, rationemque & paritatis assignant; quia ad cognitionem omnium creaturarum possibilem requiruntur infinitæ species intentionales, quibus intellectus finitus nequit actuari, nec uti: ad visionem autem essentia divinæ sufficit, quod ipsa se communicet intellectui modo finito, & limitato, & se attemperando luminis gloria.

Hæc solutio haud dubiè probabilis est, eaque ut probabilis, in prioribus Theologiæ nostræ editionibus, usi sumus; quia tamen sententia, quæ asserit totam possibilem collectionem posse à beatæ extra verbum cognosci, & ad hoc infinitas species non requiri, probabilitate non caret: eamque ut probabiliorē infra eligemus: Ad argumentum aliter respondeo, nempe quod licet intellectus creatus non possit elevari ad cognoscendas in verbo, seu in essentia divina tanquam in causa, omnes creaturas possibilem (alioquin ut ibidem ostendimus, comprehenderetur divina essentia) bene tamen ad cognoscendam totam possibilem collectionem extra verbum, per scientiam infusam; quia ex tali cognitione non sequitur comprehensio divinæ essentia, ut ex ibidem dictis patet.